

تحلیل مسیر رابطه بین دانش، هنجارهای اخلاقی و نگرش کشاورزان نسبت بکارگیری سموم

شیمیایی در کشاورزی (مطالعه موردی: دشت مغان، استان اردبیل، ایران).

ابوالمحمد بندری^{1*}، اصغر باقری²، مجتبی سوختانلو³، نیر امامی⁴

1- کارشناسی ارشد مدیریت کشاورزی، گروه آب و مدیریت کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران، *مسول

مکاتبات/ایران، bandari.a94@gmail.com شماره تماس 09168059309

2- دانشیار گروه آب و مدیریت کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

3- استادیار گروه آب و مدیریت کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

4- دانش آموخته کارشناسی ارشد رشته مدیریت کشاورزی، گروه آب و مدیریت کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

چکیده

هدف اصلی این پژوهش تحلیل مسیر رابطه بین دانش بر هنجارهای ذهنی و نگرش کشاورزان نسبت بکارگیری سموم شیمیایی در کشاورزی بود. این تحقیق در سال 97-1396 انجام گرفته و از نظر هدف کاربردی و از لحاظ جمع آوری داده‌ها پیمایشی و از نظر روش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه کشاورزان کشت آبی در دشت مغان بودند. حجم نمونه به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (1970) به تعداد 400 نفر تعیین شد (n=400). ابزار جمع آوری داده‌ها پرسشنامه بود که روایی آن بر اساس نظر اعضای هیأت علمی دانشگاه و پایایی از طریق آلفای کرونباخ تأیید شد. داده‌ها با استفاده از توسط نرم افزار SPSSv22، LISREL8.80 مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. نتایج معادلات ساختاری نشان دادند که متغیرهای دانش و هنجارهای اخلاقی کشاورزان 87 درصد از تغییرات در متغیر نگرش کشاورزان نسبت به سموم شیمیایی در کشاورزی را پیش‌بینی کردند. طبق نتایج به دست آمده متغیر دانش کشاورزان 59 درصد از واریانس هنجارهای اخلاقی کشاورزان در بکارگیری سموم شیمیایی در کشاورزی را پیش‌بینی کردند.

واژگان کلیدی: دانش، نگرش، هنجارهای اخلاقی، دشت مغان، سموم شیمیایی

1- مقدمه

آفات از عوامل اصلی کاهش تولید محصولات کشاورزی است به طوری که آمارهای جهانی نشان می‌دهد سالانه حدود 20 تا 32 درصد از محصولات کشاورزی توسط آفات از بین می‌رود (الیویرا و همکاران¹، 2014). امروزه رایج‌ترین و ارزان‌ترین راه حل برای رفع این مشکل کاربرد سموم شیمیایی در کشاورزی می‌باشد (بندری و همکاران²، 2018). سموم و آفت‌کش‌های شیمیایی به عنوان یکی از مهم‌ترین علل آلودگی‌های زیست محیطی شناخته شده و هزینه‌های زیادی در بردارد (بردبار و موسوی، 1390؛ اسکندر زاده و همکاران، 1394)؛ و همچنین باعث نابودی شکارچیان سودمند در خاک شده است منجر به گسترش آفات و بیماری خطرناک می‌شود (ویلسون و تیسدل³، 2001). اثرات سموم شیمیایی بر سلامت انسان‌ها تأثیر گزار می‌باشد. آمارها نشان می‌دهند حدود 90 درصد قارچ‌کش‌ها، 19 درصد علف‌کش‌ها و 89 درصد حشره‌کش‌ها سرطان‌زا هستند (شعبانعلی فمی، 1387). از جمله اثرات منفی دیگر سموم شیمیایی می‌توان، بیماری‌های عصبی، دیابت، بیماری‌های تنفسی، نارسایی‌ها و بیماری‌های جنینی و مشکلات ژنتیکی، ناهنجاری مادرزادی، مشکلات باروری مسمومیت‌های منجر به مرگ و مقاوم شدن گونه‌های آفات و بیماری‌ها و علف‌های هرز به سموم شیمیایی را نام برد (هوشمندان مقدم فر و شمس، 1395؛ Baldi et al⁴، 2012). از این رو، موضوع کاربرد سموم شیمیایی در کشاورزی، در حال حاضر به یکی از نگرانی‌های مهم بشریت در جهان تبدیل شده است (مانکینی⁵، 2006). در این راستا، ایران نیز از جمله کشورهایی است که مصرف سرانه سموم

¹ Oliveira et al

² Bondori et al

³ Wilson and Tisdell

⁴ Baldi et al

⁵ Mancini et al